

Aan College van burgemeester en wethouders van Groningen

t.a.v. burgemeester de heer K. Schuiling, burgemeester@groningen.nl
gemeentesecretaris mevrouw C. Bronda, christien.bronda@groningen.nl
wethouder energietransitie de heer P. Broeksma, philip.broeksma@groningen.nl

Geacht College,

Hierbij maken we bezwaar tegen het concept 'Beleidskader Zonneparken in gemeente Groningen'. Ons bezwaar richt zich in het bijzonder op het voorgenomen beleid om in het landelijk gebied van Haren zonneparken toe te staan. Gezien de kwetsbaarheid van het landschap, zullen de zonneparken leiden tot ernstige aantasting van het kleinschalige, cultuurhistorische en landschappelijk waardevolle landschap van de Hondsrug.

Wij kunnen ons voorstellen dat de energietransitie moet worden versneld maar niet op de manier zoals wordt voorgesteld in het Beleidskader. Wat opvalt is dat het Beleidskader geen brede benadering van de energietransitie voor klimaatherstel voorstaat. Daardoor kan geen afweging worden gemaakt tussen de vastlegging van CO₂ en zonneparken. Dat maakt het Beleidskader Zonneparken voor ons uiterst eenzijdig.

Wij vinden het dan ook onbegrijpelijk dat in uw Beleidskader:

1. De rol van natuur en open landschap van het landelijk gebied van Haren niet wordt genoemd om CO₂ vast te leggen voor klimaatherstel. Ook over vergroening van het landschap en biodiversiteitsherstel die voor CO₂-vastlegging van belang is, is in uw Beleidskader niets te vinden.
2. Niets staat er over het belang van samenhang van natuurgebieden voor fauna en biodiversiteit, integendeel u wijst juist plekken aan voor zonneparken tussen natuurgebieden.
3. Is te lezen dat u zonneparken wilt inpassen binnen cultuurhistorische waarden, dat betekent vernietigen van het microreliëf van die waarden.
4. Niet wordt vermeld dat de Harener Hondsrug in het Nationaal Park Drentsche Aa ligt en wat daarvan de ambities zijn, terwijl u wel in het Overlegorgaan participeert.

Deze punten zijn voor ons grote tekortkomingen in uw Beleidskader. Ons pleidooi is: kies bij de energietransitie voor een brede benadering voor klimaatherstel, versterk de samenhang van natuurgebieden met hun omgeving, sorteer niet voor met zonneparken op andere waarden/functies en zorg voor een beleid dat past binnen de ambitie van het Nationaal Park Drentsche Aa.

In het navolgende werken we genoemde vier punten nader uit.

Ad 1. CO₂ vastlegging voor klimaatherstel

De gemeente Groningen heeft met het landelijk gebied Haren goud in handen voor klimaatherstel, maar gaat daaraan in het Beleidskader volledig voorbij. Het Beleidskader gaat alleen over zonneparken. Meer dan de helft van het grondgebied van de voormalige gemeente Haren is natuur. Verder zijn er veel landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle open gebieden die tussen natuurgebieden in liggen en veelal op natuurlijke wijze worden beheerd. In natuur en open landschap wordt CO₂ vastgelegd, een uiterst belangrijk rol voor energietransitie voor klimaatherstel. Waarom staat over deze functie van natuur en open landschap niets in uw Beleidskader? Waarom staan in het Beleidskader geen beleidsvoornemens om die functie te versterken? Waarom wordt daarmee geen relatie gelegd met ambities om te vergroenen en voor biodiversiteitsherstel? Waarom zijn geen berekeningen van koolstofvastlegging van het landelijk gebied van Haren gemaakt en hoe die vergroot kunnen worden?

Ad 2. Vernietigen van samenhang natuurgebieden: desastreus voor fauna en biodiversiteit

In plaats van de vastlegging van CO₂ in het landelijk gebied van Haren te versterken, waar het uitermate geschikt voor is, bent u voornemens zonneparken op de Harener Hondsrug toe te staan. De plekken die u voor zonneparken aanwijst liggen tussen natuurgebieden, zoals Appelbergen, Noordlaarderbos, Besloten Venen, stroomdalen van de Drentsche Aa en de Hunze. Zo dreigt

Appelbergen aan alle kanten omringd te worden door zonneparken. Door zonneparken krijgen fauna en flora het nog moeilijker. De samenhang en verbinding tussen natuurgebieden en de omgeving wordt daardoor vernietigd. Dit wordt versterkt door verplichte (een eis van de verzekering) manshoge hekken die rond zonneparken komen. Daaruit blijkt al dat het niet de bedoeling is dat er door zonneparken wordt gewandeld. De barrières zijn desastreus voor fauna en biodiversiteit. Kleine zoogdieren zoals muizen, padden en egeltjes, zullen zich niet door hekken weerhouden. Het zal ze nog wel lukken om onder of door hekken te kruipen om daar voedsel te vinden. Voor grotere zoogdieren wordt dat anders. Ze krijgen door barrières minder foerageermogelijkheden en kunnen moeilijker van het ene gebied naar het andere te trekken. De samenhang tussen gebieden en omgeving dreigt door zonneparken 'duurzaam' vernietigd te worden. Natuurgebieden worden kwetsbaar als ze niet meer met elkaar en hun omgeving verbonden zijn. Dieren en planten in geïsoleerde natuurgebieden hebben minder kansen. Hoe rijmt u de plannen voor zonneparken met andere gemeentelijke en provinciale ambities om te vergroenen en de biodiversiteit te herstellen?

Ad 3. Cultuurhistorie

Ook worden zonneparken een aanslag op cultuurhistorie. Neem nu de meest zuidelijk door u geplande plek voor zonneparken bij Noordlaren, die tussen de Duinweg, de Oorsprong, de Kampsteeg en de Zuidlaarderweg ligt. De perceelindeling dateert nog uit 1848 en de plek is nooit in een ruilverkaveling betrokken. Van dat gebied is veel van de geschiedenis nog in de bodem te vinden. Zo liggen er nog sporen van middeleeuwse karrenroutes, een voormalige buurtweg en een tankgracht uit WO-II. Al deze historische sporen liggen dicht aan de oppervlakte. Het kan niet anders dan dat deze waarden (Beheersverordening Buitengebied Haren 2013: agrarisch met waarden) bij de aanleg van zonneparken worden vernietigd. Dit is in strijd met het Archeologiebeleid en Malta. Ook de andere plekken waar zonneparken aangelegd mogen worden, zijn in genoemde Beheersverordening aangeduid als: agrarisch met waarden. Doordat de gemeente Groningen nog geen Omgevingsvisie heeft en de Cultuurhistorische Waardenkaart voor de voormalige gemeente Haren nog niet klaar is, kan geen integrale afweging van waarden en functies worden gemaakt. Vooruitlopend daarop mogen van u op deze plekken toch al zonneparken worden aangelegd. U sorteert daarmee voor op andere waarden en functies.

Ad 4. Nationaal Park Drentsche Aa

Hoezeer druisen uw plannen voor zonneparken in tegen ambities van Nationale Parken. Het orgaan bepleit o.a. een grotere samenhang tussen de natuurgebieden en met hun omgeving. U participeert in het Overlegorgaan van het Nationaal Park Drentsche Aa. Daardoor zou je verwachten dat u die ambities ondersteunt. Niets is daarover te lezen in het Beleidskader. Zelfs noemt u niet dat een groot deel van het landelijk gebied van Haren in het Nationaal Park Drentsche Aa ligt. Ondertussen is hun rapportage *Drentsche Aa, landschap met energie?* door ons aan projectleider Hofman en wethouder Broeksma gestuurd. In die rapportage is te lezen dat versterking en uitbreiding van natuurgebieden een effectievere methode is om klimaatverandering te bestrijden dan hierin zonneparken te plaatsen. In uw Beleidskader is hier niets over te vinden. Ook vernemen we graag hoe u uw participerende rol in het Nationaal Park Drentsche Aa ziet.

Ons dringende pleidooi aan de gemeente Groningen is: Ontwikkel beleid voor een brede benadering van energietransitie voor klimaatherstel. Versterk en breid de CO₂ vastlegging van landelijke gebieden uit. Versterk de vergroening en biodiversiteit. Offer natuur, landschap en cultuurhistorie niet op voor de aanleg van zonneparken. Gebruik daken, snelwegen en parkeerplaatsen voor zonnepanelen. Stimuleer vermindering energiegebruik. Zorg eerst voor een Omgevingsplan zodat een afweging van waarden en functies mogelijk wordt. Geef aan wat er over enige jaren met verouderde zonnepanelen moet gebeuren. Laat inwoners participeren in het beleid over klimaatherstel. U zult verrast zijn over hun vindingrijkheid en deskundigheid.

Kortom: Inwoners van de gemeente Groningen hebben recht op een Beleidskader dat uitgaat van een bredere benadering van de energietransitie voor klimaatherstel, waarin dus ook het beleid voor CO₂-vastlegging in landelijke gebieden is opgenomen. En een Beleidskader waaraan inwoners participeren. Een procesvoorstel om tot een Beleidskader te komen, zien we dan ook graag tegemoet.

Verder sluiten we ons aan bij de reactie op het Beleidskader Zonneparken van Dorpsbelangen Onnen, Dorpsbelangen Noordlaren, Plaatselijk Belang Glimmen, Burgercomité Haren en Stichting Landelijk Gebied Haren.

Met vriendelijke groet,

Noordlaren, 4 januari 2021
Ingrid Schenk, ingrid-schenk@hotmail.com
David van der Kellen, vdkellen@hotmail.com
Duinweg 3, 9479 TM Noordlaren

cc aan: raad@ groningen.nl
info@landelijkgebiedharen.nl

Inzaaien van akkerranden voor biodiversiteitsherstel. Versnipper open landschap op Harener Hondsrug niet door zonneparken, maar versterk die voor koolstofvastlegging (CO₂) en door samenhang van natuurgebieden en omgeving

Aanvulling reactie: Energietransitie versus klimaatadaptatie

Aan College van burgemeester en wethouders van Groningen

t.a.v. burgemeester de heer K. Schuiling, burgemeester@groningen.nl
gemeentesecretaris mevrouw C. Bronda, christien.bronda@groningen.nl
wethouder energietransitie de heer P. Broeksma, philip.broeksma@groningen.nl
gemeentelijk vertegenwoordiger in het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa,
wethouder mevrouw Jongasma, inge.jongman@groningen.nl

Aanvulling op onze reactie van 4 januari 2021 op concept 'Beleidskader Zonneparken in gemeente Groningen': **Energietransitie versus klimaatadaptatie**

Geacht College,

In deze aanvulling van onze reactie van 4 januari 2021 maken we bezwaar tegen het concept 'Beleidskader Zonneparken in gemeente Groningen'. Dit aanvullende bezwaar richt zich op uw voorgenomen beleid om in het landelijk gebied van Haren zonneparken toe te staan zonder eerst de lokale klimaatproblemen met mogelijke oplossingen te onderzoeken en het effect die zonnepanelen daarop kunnen hebben. Het Beleidskader Zonneparken is o.i. daardoor een eenzijdige benadering en sorteert daarmee voor op oplossingen voor klimaatadaptatie. In het volgende meer over onze bezwaren.

Energietransitie versus klimaatadaptatie

De verdroging van de Hondsrug baart zorgen. De verdroging is vooral door de laatste drie extreem droge zomers ontstaan. Stroompjes, poelen en dobbes staan in de zomer droog. Om het water aan te vullen is heel veel regen nodig. Echter de regen in de winter is niet toereikend. Het drama voltrekt zich ondergronds. Het grondwater is na drie droge zomers ver weggezakt. Ook is goed te zien hoe moeilijk bomen het door de verdroging op de Harener Hondsrug hebben. Vaak kunnen ze met hun wortels niet meer bij het grondwater komen. Heel veel bomen komen niet eens goed meer in blad. Je ziet ze gewoon verpieteren. Genoemde aspecten zullen bij de afdeling 'Groen' van de gemeente Groningen genoegzaam bekend zijn. Verdroging heeft niet alleen effect op het vasthouden van water, maar ook op het verminderen van de opslag van CO₂ in de bodem. De verwachting is dat ernst en frequentie van droge periodes aan zal houden en dat de gemiddelde temperatuur verder zal stijgen. Dat betekent dat genoemde problemen alleen maar toe zullen nemen.

Opmerkelijk is dat de verdroging van de Harener Hondsrug op de website 'Groningen Klimaatbestendig' niet wordt genoemd en de rapportage Stresstest Klimaatadaptatie Groningen – Ten Boer van 2018 niet over de voormalige gemeente Haren gaat. Ook staat het probleem van verdroging niet op de kaarten Hittestress, Wateroverlast en Bomenmonitor vermeld. Wel zijn op de kaarten tal van andere zaken van de voormalige gemeente Haren geïnventariseerd. Zo is bijvoorbeeld op de Hittestresskaart de Harener Hondsrug ten opzichte van de stad getypeerd als koel.

Hoe zou de klimaatadaptatie op de Harener Hondsrug gestalte kunnen krijgen? Essentieel is dat het water in de zomer beter vastgehouden moet worden. Een van de mogelijkheden is door op strategische plaatsen schotjes of sluisjes in afwateringsloten te plaatsen of sloten te ontdiepen. De sloten zijn nu vooral gericht op afwateren maar niet op het vasthouden van water. Door water goed vast te houden kunnen gras, beplanting, gewassen en bomen beter groeien. En een gezonde natuur slaat warmte goed op. Daarentegen is in de winter juist een goede afwatering weer van groot belang om wateroverlast te voorkomen. Op de hiervoor genoemde kaart Wateroverlast is de situatie van de voormalige gemeente Haren wel geïnventariseerd.

Onderzoek en ontwikkelen van plannen om het water beter vast te houden zijn dan ook dringend nodig. En helemaal omdat u voornemens bent zonneparken toe te staan op de Hondsrug. Juist op open plekken met agrarische bestemming veelal tussen natuurgebieden, terwijl gras, beplanting en

gewassen gewoonlijk voor verkoeling zorgen. Zorgwekkend is dat de zwarte zonnepanelen in warme periodes zinderende warmte en hitte veroorzaken die vervolgens tot extra verdamping leidt. En dat op de toch al steeds droger wordende Hondsrug in de zomer. Zo kan dit een extra risico vormen voor natuurbranden. Sowieso kan op de droge zandgronden van de Harener Hondsrug de vegetatie makkelijk ontbranden. Ook dreigt door het toestaan van zonneparken tussen natuurgebieden een belangrijk doel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van 1990 om de droge en natte natuur als een netwerk op elkaar te laten aansluiten terzijde te worden geschoven.

Het kan toch niet waar zijn dat u niet eerst de schadelijke gevolgen en mogelijke oplossingen van de verdroging van de Harener Hondsrug in kaart brengt en de effecten van zonneparken daarop onderzoekt? We pleiten ervoor dat er eerst onderzoek wordt gedaan, bijvoorbeeld in de vorm van de Stresstest Klimaatadaptatie zoals die van Groningen en Ten Boer. En dat op basis van uitkomsten en oplossingen afwegingen worden gemaakt voor klimaatadaptatie. We zijn in afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Noordlaren, 21 januari 2021
Ingrid Schenk, ingrid-schenk@hotmail.com
David van der Kellen, vdkellen@hotmail.com
Duinweg 3, 9479 TM Noordlaren

cc aan: raad@groningen.nl
info@landelijkgebiedharen.nl
zon@groningen.nl
roeland.van.der.schaaf@groningen.nl
paul.de.rook@groningen.nl

Akker met bloeiende akkerrand langs Hoge Hereweg vlakbij Appelbergen, aangewezen als plek voor zonnepark

Weilanden rechts langs Duinweg vlakbij het Noordlaarderbos, aangewezen als plek voor zonnepark